දිවි සරසන සිරිත විරිත

ළමා සාරියෙන් හා ජාතික ඇඳුමෙන් සැරසී ඉරු දින දහම් පාසලට යන බෝසත් දරු පිරිසකි. සෑම දෙන අත ම මැනැවින් සැකසූ මල් වට්ටියකි. මල් ආසනය දෝවනය කොට යුහුසුලු ව බුදු පුදට මල්, ගිලන්පස පිළියෙල කරන පිරිසකි. තව පිරිසක් පන්ති කාමර පිරිසිදු කොට පන්ති සකසති. සීනුව නාදවෙයි. සියල්ලෝ පෙළ ගැසී තුනුරුවන වැඳීමට සූදානම් වෙති. පන්සලේ පණ්ඩිත හාමුදුරුවෝ පිරිස තිසරණ පන්සිල්හි පිහිටුවා සැදැහැ වඩන අයුරින් තාලයකට ගාථා කියවති. දරුවෝ ද එක හඬට එක තාලයට එම ගාථා කියති. කෙටි අනුශාසනාවකින් පසු දරුවන් පන්ති කරා පිය නගන්නේ සන්සුන් ගමනිනි. හත් වෙනි ශ්‍රේණියේ බෝසත් පුංචි දරුවෝ හාමුදුරුවන් වහන්සේ තම පන්තියට වඩින තෙක් පුල පුලා බලා සිටිති.

"අන්න අපේ පන්තියට පණ්ඩිත හාමුදුරුවෝ වඩිනවායි," කියමින් ළමෝ සියල්ලෝ ම එකවර නැගිට වැඳ ආචාර කළහ.
"දරුවනේ, ඔබ සියලු දෙනාට තෙරුවන් සරණයි. සියල්ලෝ ම වාඩිවෙන්නකෝ. දැන් මම වඩිනකොට ඔය දරුවන් නැගී සිටියේ ඇයි?"
"අපේ හාමුදුරුවනේ; ඒක හොඳ චාරිත්‍රයක්" යැයි ධම්මිකා කීවා ය.
"බොහොම හොඳයි. අද අපේ පාඩමත් චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර ගැනයි.
හොඳයි අපි පළමුවෙන් ම බලමු චාරිත්‍ර කියන්නේ මොනවා ද කියලා. සඳුනි දුවට කියන්න පුළුවන් ද චාරිත්‍ර කියන්නේ මොනවාට ද කියලා?"
"චාරිත්‍ර කියන්නේ අප විසින් පුරුදු කළ යුතු හොඳ දේවල් නේද අපේ හාමුදුරුවනේ?"

"බොහොම හොඳයි. බොහොම හොඳයි. එතකොට විරිත් කියන්නේ මොනවා ද? මම ඒකට පිළිතුරු බලාපොරොත්තු වෙන්නේ ගැමුණු පුතාගෙන්."
"හාමුදුරුවනේ, අප විසින් නොකළ යුතු දේවල්වලට විරිත් කියා කියන්න පුළුවන්."
"උත්තරේ හරි. ඔය සිරිත් අනුගමනය කිරීම චාරිත්‍ර ශීලය නමිනුත් විරිත් බැහැර කිරීම වාරිත්‍ර ශීලය නමිනුත් හඳුන්වා දෙන්න පුළුවන්. මෙන්න අද මම ඔය දරුවන්ට සිරිත් විරිත් ගැන කියා දෙන්නට හොඳ පොතක් ගෙනාවා. හොඳට බලන්න මේ පොත දිහා."
"හාමුදුරුවනේ **සිරිත් මල්දම** නේද?"
"මං හිතන්නේ මේ දරුවෝ මේ පොත කියවලා ඇති."
"හාමුදුරුවනේ, මම ඔය පොතෙන් කටපාඩම් කර ගත්ත කවිත් තියෙනවා. මම එක කවියක් කියන්න ද හාමුදුරුවනේ?" යැයි සඳුනි ඇසුවා ය.
"හොඳයි, බොහොම හොඳයි. හැබැයි ලස්සනට ගායනා කරන්න ඕනෑ."

ඇඳුමට වැඩි වියදම්	නොකරන්නේ
වැඩි කොට ඇඳුමුත් ඇඳ නොම	ගන්නේ
ගමනට ගෙදරට එක	නාඳින්නේ
වයසට පමණට ඇඳුම්	අඳින්නේ

"හොඳයි දුව තාලයට, ලස්සනට ගායනා කළා. අපි අත්පොළසන් නාදයක් දෙමු. කාට ද කියන්න පුළුවන් සිරිත් මල්දම රචනා කළේ කවුද කියලා?"
"හාමුදුරුවනේ ඇම්.ඇල්. සිල්වා ගුරු මුහන්දිරම් තුමා," යැයි බුද්ධිම පැවසුවේ ය.

"ඔය සිරිත් මල්දම වගේ ම සිරිත් විරිත් පැහැදිලි කරන පොත් කීපයක් ම තියෙනවා. එකක් තමයි තොටගමුවේ ශ්‍රී රාහුල හාමුදුරුවෝ ලියපු කාව්‍යශේඛරය."

"ඒක අපේ තාත්තාගේ පුස්තකාලෙත් තියෙනවා මං දැක්කා," යැයි චතුරි කීවා ය.

"හොඳයි මම දැන් සූදානම ඔය දරුවන්ට කණ්ඩායම් වැඩක් පවරන්න."

"ලබන සතියේ දහම් පාසල් එන විට දූලා පුතාලා කාව්‍යශේඛරය හා සිරිත් මල්දමත්, සොයාගත හැකි තවත් පොතපතත් ඇසුරු කරමින් **නිවසේ දී, පාසලේ දී, පන්සලේ දී** අනුගමනය කළයුතු සිරිත් විරිත් පිළිබඳ වෙන වෙන ම ලේඛන පිළියෙල කරගෙන එන්න ඕනෑ. ඒ සඳහා වැඩිහිටියන් සමග සාකච්ඡා කිරීමත් ප්‍රයෝජනවත් වේවි. මම කණ්ඩායම් ප්‍රධානීන් පත් කරනවා. කණ්ඩායම් තුනට පන්තිය සමාන ව බෙදෙන්න.

1. සරණි දුව ප්‍රධාන කණ්ඩායම - නිවසේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්
2. බුද්ධිම පුතා ප්‍රධාන කණ්ඩායම - පාසලේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්
3. චතුරි දුව ප්‍රධාන කණ්ඩායම - පන්සලේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්

දැන් පුස්තකාලයට ගිහිල්ලා බලන්නකෝ මේ මාතෘකාවලට අදාළ පොත් තියෙනවා ද කියලා.
එහෙනම් ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණයි!"

★ ★ ★

සතියකට පසු දරුවෝ යළි දහම් පාසලට පැමිණියහ. පන්තියට වැඩම කළ පණ්ඩිත හාමුදුරුවෝ තෙරුවන් සරණ පතා, පැවරූ වගකීම ඉටුකරගෙන ආවා දැ යි විමසූහ. කණ්ඩායම් තුනේ ප්‍රධාන දරුවෝ කරුණු දක්වන්නට නැගී සිටියහ. හාමුදුරුවන් වහන්සේ එම කණ්ඩායම් එකිනෙකට පිළිවෙළින් අදහස් ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව සලසා දුන්හ.

නිවසේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්

- දිනකට දෙවරක්වත් ගෙදර හා ගෙදර අවට අතුපතු ගෑම.
- වැවී ඇති අනවශ්‍ය තණකොළ ගලවා පිරිසිදු කර මල්එලවලින් පිරුණු ගෙවත්තක් සෑදීම.
- ඇඳ පුටු මේස ආදී ගෘහ භාණ්ඩ දූවිලි පිස දමා නිසි පරිදි තබා ගැනීම.
- වාතාශ්‍රය එන පරිදි ජනෙල් පියන්පත් ඇර තැබීම.
- පැලඳ සිටින පාවහන් නිවසට ඇතුළුවීමේ දී ගැලවීම.
- කැලි කසල ආදි අපද්‍රව්‍ය නිසි පරිදි බැහැර කිරීම.
- නරක වචන කිසි විටෙක භාවිත නොකොට ප්‍රියශීලී වචන ම භාවිත කිරීම.
- දෙමාපියන්, වැඩිහිටියන් වාඩි වී සිටින අසුන්වලට වඩා උස් අසුන්වල වාඩි නොවීම.
- එකට එක කියමින් දෙමාපියන් හා වැඩිහිටියන් සමග වාද නොකිරීම.
- තම සිරුර ආවරණය වන පරිදි සුදුසු ඇඳුම් ඇඳීම.
- අවට නිවැසියන්ට හෝ තම නිවසේ ම අයට හෝ බාධා වන සේ ගුවන්විදුලි යන්ත්‍රාදිය භාවිත නොකිරීම.
- උදේ සවස තෙරුවන් වැඳීම.
- දෙගුරුන් වැඳ නිවසින් පිට වීම.
- තමා භාවිත කළ ඇඳුම් පැලඳුම් ඒ ඒ තැන නොදමා නිසි තැන්වල තැබීම.
- දහඩිය සහිත ඇඳුම් පැලඳුම් අව්වේ දමා වියළා ගැනීම.

- වැසිකිළි කැසිකිළිවලට ඇතුළු වීමට පෙර උගුර පාදා ශබ්දයක් කිරීම.
- වැසිකිළි පාවිච්චියෙන් පසු වතුර ගසා පිරිසිදු ව තබා ගැනීම හා අත සබන් ගා සෝදා ගැනීම.
- පාවිච්චි කළ ජල බඳුනේ ජලය ඉතිරි නොකිරීම.
- කෙළ, සෙම්, සොටු ගෙමිදුලේ තැන තැන නොදැමීම.
- වැසිකිළි යන විට දත් නොමැදීම හා කථා නොකිරීම.
- වැසිකිළිය ඇතුළත හා පිටත අශෝභන දේ නොඇඳීම හා නොලිවීම.

"හොඳයි බොහොම මහන්සි වී මෙය පිළියෙල කර තියෙනවා. අපි පසු ව සාකච්ඡා කරමු, මෙයට ඇතුළත් විය යුතු තවත් කරුණු තියෙනවා ද කියා. දැන් කියවන්න බුද්ධිම පුතාගේ කණ්ඩායමේ වාර්තාව."

"අවසරයි අපේ හාමුදුරුවනේ, අප ඒ කරුණු සාරාංශගත කර තිබෙන්නේ මෙහෙමයි."

පාසලේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්

- පිරිසිදු නිල ඇඳුමෙන් සැරසී සිටීම.
- කෙස්, නියපොතු කපා පිළිවෙළකට කොණ්ඩය පීරා තිබීම.
- පාසලට යන විටත්, පන්ති කාමරය තුළත්, පාසලෙන් පිටවීමේ දීත් ඉතා සංවර ව, විනය ගරුක ව හැසිරීම.
- හුනස්නෙන් නැගිට ගුරු මෑණිවරුන්ට හා ගුරු පියවරුන්ට ආචාර කිරීම, ගුරු බසට මැනැවින් සවන් දීම හා පත පොතට ගරු කිරීම.
- පන්ති කාමරය හා අවට පරිසරය ඉතා පිරිසිදු ව හා පිළිවෙළට තබා ගැනීම, අනවශ්‍ය ඝෝෂා නොකිරීම.

- පන්ති කාමරය තුළ බුදු පහනක් දල්වීම හා මල්, සුවඳ දුම් පූජා කිරීම.
- පාසලේ ගොඩනැගිලි හා උපකරණ අපිරිසිදු නොකිරීම, පිරිසිදු කිරීම සහ ආරක්ෂා කර ගැනීම.
- ඉඳුල් ආහාර ආදිය තැන තැන නොදමා කුණු කසල බහාලන ස්ථානයට නියමිත පරිදි දැමීම.
- තම ගුරුවරුන් සමග මෙන් ම සහෝදර සිසු කැල සමග ද සුහදශීලී ව කටයුතු කිරීම, උපකාර අවශ්‍ය අයට උපකාර කිරීම.

"බොහොම හොඳයි. මීළඟට චතුරි දුවගේ කණ්ඩායමටයි අවස්ථාව."

"අපේ හාමුදුරුවනේ මටත් අවසරයි."

පන්සලේ දී අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත්

- වැඩිහිටියකු නම් විවිධ විලාසිතා හා පාට ඇඳුමෙන් තොර ව වාම් සුදුවතකින් ද, ගැහැනු ළමයෙකු නම් ළමා සාරියෙන් ද, පිරිමි ළමයෙකු නම් ජාතික ඇඳුමෙන් ද සැරසී පන්සලට යාම.
- හිස්වැසුම් පාවහන් ගලවා පන්සල් බිමට පිවිසීම.
- සෑ මළුව, බෝ මළුව, විහාරය හා අවට ඇමැද කුණු කසල නිසි පරිදි ඉවතලා පිරිසිදු කිරීම හා පහන් වැට පිරිසිදු කිරීම.

- අත් දෝවනය කොට මල් බඳුන් සකසා, පැන් ඉස, දැහැත් ගිලන්පස ආදිය පිළියෙල කිරීම.
- ත්‍රිවිධ චෛත්‍ය ස්ථානයන්ට හානි නොවන පරිදි පහන් හා සුවඳ දැල්වීම.
- සෑ රදුන්, බෝ රදුන් හා බුදු පිළිම වහන්සේ අනුපිළිවෙළින් වන්දනා කිරීම සහ සම්බුද්ධ පූජා පැවැත්වීම.
- අන් අයට කරදරයක් නොවන සේ ගාථා සජ්ඣායනා කිරීම හා සැම දෙන ම එක හඬට එක තාලයට ගාථා කීම.
- බුදුරදුන් ක්ෂමා කරගෙන කරණීය මෙත්ත සූත්‍රය සජ්ඣායනා කොට දෙවියන්ට, මියගිය ඥාතීන්ට පිං පෙත් අනුමෝදන් කිරීම හා ප්‍රාර්ථනා ගාථා කියවීම.
- පූජා හා වන්දනා අවසානයේ භාවිත කළ පූජා භාජන ශුද්ධ පවිත්‍ර කොට නිසි තැන තැබීම.
- විහාරස්ථානයෙන් බැහැර වීමට පෙර පන්සලට ගොස් ලොකු හාමුදුරුවන් ප්‍රධාන මහ සඟරුවනට පසඟ පිහිටුවා වැඳ ආශීර්වාද ලබා ගැනීම.
- සිව් පසය සහ පන්සලට ඉටුවිය යුතු වෙනත් යුතුකම් පිළිබඳ විමසා බැලීම.
- මහ සඟරුවනට ආරාධනාවක් කිරීමේ දී දැහැත් වට්ටියක් සුදු වතකින් වසා පිළිගැන්වීම.

"මේ කණ්ඩායමත් ඉතා වැදගත් කරුණු රැසක් ඉදිරිපත් කොට තිබෙනවා. එක් එක් කණ්ඩායම ඉදිරිපත් කළ කරුණු ගැන අනෙක් කණ්ඩායම්වල අදහස් විමසා බලන්න ඕනෑ. ඊළඟ කාලපරිච්ඡේදයේ දී ඒක කරමු. මේ කරුණු රැස් කළා වගේ ම ඒවා පිළිපදින්නත් ඔබ උපරිම උත්සාහයක් දරන්න ඕනෑ."

සාරාංශය

අප නිවසේ දී, පාසලේ දී, පන්සලේ දී පිළිපැදිය යුතු සිරිත් විරිත් රාශියක් ඇත. යහපත් බොදු දරුවෙකු වීමට එම සිරිත් විරිත් අනුගමනය කරන්නෙකු විය යුතු ය. ඒවා උපතේ සිට මරණය දක්වාත් අලුයම අවදි වූ වේලේ පටන් නින්දට යාම දක්වාත් පිළිපැදීම අවශ්‍ය වේ. එසේ කරන අය සැමගේ ප්‍රශංසාවට ලක් වේ. නීරෝගිමත්, ප්‍රසන්න පුද්ගලයෙකු ලෙස සමාජයට පිවිසීමට හැකි වන අතර තමාට ද අපමණ සතුටකින් ජීවත් විය හැකි වේ.

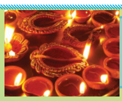

ක්‍රියාකාරකම

1. සිරිත් විරිත් යන වචන දෙකේ අරුත් දක්වන්න.

2. ආදර්ශවත් සිසුවෙකු වීමට පාසලේ දී ඔබ අනුගමනය කළ යුතු සිරිත් විරිත් නම් කරන්න.

3. පාඩම් පොතේ එන කරුණුවලට අමතර ව ගෙදර දී අනුගමනය කළ හැකි වෙනත් සිරිත් විරිත් නම් කරන්න.

පැවරුම

සිරිත් විරිත්වලට අදාළ ව දහම් පාසලේ දී හා දිනපතා පාසලේ දී ප්‍රදර්ශනය කිරීමට සුදුසු ආදර්ශ පාඨ දහයක් සකසන්න.

පුහුණුවට

1. පව් නම් නරක ම ය - එයින් දෙලොවෙහි දුක ම ය
   පින් නම් උතුම් ම ය - එයින් දෙලොවෙහි මහත් සැප ම ය

2. සෙල්ලම් සිතින් වත් - යම් කිසි තරහකින් වත්
   මරණ සිතකින් වත් - සතුන් හට වද දීම නොහොබිත්

3. තැනින් තැන ගෙන් ගෙට - ගොසින් බලමින් වට පිට
   අනුන් කන බොන විට - ලොබින් නොයිඳින් නැතත් කෑමට

4. ඇඟ වැසුමෙන් නිසි ඇඳුම් අඳින්නේ
   බඩ නෙරුමෙන් රෙදි ඇඳ නොම ගන්නේ
   හිස වැසුමෙන් නිසි තැන නොවදින්නේ
   සුදුසු තැනින් නිසි ලෙස පලයන්නේ

(සිරිත් මල්දම)